

بررسی عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه از دیدگاه معلمان ورزش

دکتر غلام رضا شعبانی بهار^۱، نصرالله عرفانی^۲، امیر اشراقی^۳

۱. استادیار دانشگاه بوعلی سینای همدان

۲. مربی دانشگاه پیام نور همدان

۳. کارشناس ارشد تربیت بدنی

تاریخ دریافت مقاله: ۸۶/۸/۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۶/۱۲/۶

چکیده

پژوهش حاضر به منظور شناخت عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه از دیدگاه معلمان ورزش شهرستان قزوین در سال ۱۳۸۵ به انجام رسیده است. از بین کل معلمان تربیت بدنی مقطع تحصیلی متوسطه شهرستان قزوین ۶۹ نفر (۳۰ نفر مرد و ۳۹ نفر زن) به شیوه نمونه گیری طبقه‌ای - تصادفی منظم انتخاب شدند. به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که روایی صوری پرسشنامه با نظر اساتید مورد تأیید قرار گرفت. همچنین طی مطالعه مقدماتی، پایایی پرسشنامه ۰/۷۹ به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر شاخص‌های آمار توصیفی از آزمون آماری خی دو، فریدمن، من ویتنی یو استفاده شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها با برنامه SPSS انجام گرفت. نتایج بیانگر آن است که از دیدگاه معلمان تربیت بدنی عوامل اهداف آموزشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی، شیوه تدریس، تخصص معلمین ورزش، تجربه معلمین ورزش، نگرش و ارزشیابی در حد زیاد و خیلی زیاد بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی اثرگذار هستند. همچنین نتایج نشان داد که از دیدگاه معلمان تربیت بدنی مرد و زن عوامل مؤثر بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی به ترتیب اولویت عبارتند از: ۱- امکانات ۲- بودجه ۳- محتوای آموزشی ۴- نگرش ۵- برنامه آموزشی ۶- تخصص معلمین ورزش ۷- تجربه معلمین ورزش ۸- اهداف آموزشی ۹- شیوه تدریس و ۱۰- ارزشیابی. مقایسه دیدگاه معلمان تربیت بدنی مرد و زن نشان داد که در مؤلفه‌های برنامه آموزشی و شیوه تدریس تفاوت معنی‌داری با هم دارند. اما در سایر مؤلفه‌ها تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت عوامل مذکور نقش اساسی در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی ایفا می‌کنند.

کلیدواژه‌های فارسی: کیفیت بخشی، اهداف آموزشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی، تدریس، ارزشیابی.

مقدمه

نقش تعلیم و تربیت به طور عام و تربیت‌بدنی به طور خاص در معرض تغییرات دائمی است. زمانی فقط مربیان عهده‌دار وظیفه تعلیم و تربیت بودند، ولی آن طوری که انجمن اولیاء، گروه‌های آموزشی، دانش‌آموزان، روش‌های گسترده ارزیابی معلم و بررسی مداوم سیاست‌های تربیتی نشان می‌دهند، این وضعیت دگرگون شده است (۱). حرفه تربیت‌بدنی در سال‌های اخیر بسیار توسعه یافته و این حرفه را در جایگاه مهمی قرار داده است. رسیدن به سطح مناسبی از سلامتی و تندرستی در جامعه یکی از اهداف مهم این حرفه می‌باشد. اگر چه توسعه برنامه‌های تندرستی تحت تأثیر عوامل متعددی است ولی فعالیت‌های جسمانی در بین آنها یکی از عوامل موثر در کسب سلامتی در کلیه رده‌های سنی به شمار می‌رود و به همین دلیل توسعه فعالیت‌های جسمانی و ورزشی در مدارس از اولویت برخوردار است (۲). چرا که فعالیت تربیت‌بدنی به طور عام و تربیت‌بدنی در مدارس به طور خاص به عنوان جلوه‌ای از فرایند کلی تعلیم و تربیت نقش اساسی در برآورده شدن این اهداف، بازی می‌کند.

از دیر باز واژه کیفیت با مفاهیمی همچون عملکردهای عالی یا برجسته همراه بوده است. امروزه بنا به نظر انجمن اطمینان کیفیت^۱ (۲۰۰۳)، کیفیت عبارت است از تناسب با هدف. این امر به موسسات آموزشی امکان می‌دهد مقاصد خود را در قالب اهداف و مأموریت‌های ویژه بیان دارند و کیفیت آنها نیز با عنایت به میزان دستیابی به این اهداف و مأموریت‌ها به تصویر کشیده می‌شود (۳). اگر^۲ (۲۰۰۳) در تبیین عناصر کیفیت برنامه درسی از جمله به سنجش اهداف و محتوا توجه دارد (۴).

نتایج تحقیق گایینی (۱۳۷۲) تحت عنوان «بررسی مشکلات موجود در تربیت‌بدنی در مدارس سراسر کشور» نشان داد که سطح تحصیلی مسئولان تربیت‌بدنی در شرایط مطلوبی نیست و سوابق خدماتی کمی در تربیت‌بدنی دارند. نگرش نسبت به تدوین کتاب درسی تربیت‌بدنی نزد دست‌اندرکاران تربیت‌بدنی مثبت است. ارزشیابی درس تربیت‌بدنی با مشکلات جدی روبروست و دانش فنی و تخصصی مسئولان تربیت‌بدنی، معلمان تربیت

1. Quality Assurance Association

2. Akker

بدنی در وضعیت مطلوبی نیست (۱). همچنین نتایج تحقیق مهدی‌زاده تهرانی (۱۳۷۶) تحت عنوان «توصیف نظرات معلمان تربیت بدنی و ورزش مدارس شهر اصفهان در رابطه با برخی از عوامل موثر در افزایش کارایی آنها» نشان داد که ۹۴ درصد از معلمان وجود جو سالم و سازنده و قوانین حمایتی از معلمان را در افزایش کارایی خود مؤثر می‌دانسته و ۹۲ درصد داشتن حقوق متناسب با سختی کار این حرفه و ۹۱ درصد هم تأمین مایحتاج اولیه معیشتی را از عوامل مهم در افزایش کارایی خود قلمداد کردند. همچنین ۸۲ درصد از معلمان وجود تسهیلات جهت شرکت در سمینارها و بازدیدهای علمی را از عوامل مؤثر در افزایش کارایی فردی می‌دانستند. در نهایت بیش از ۴۸ درصد از معلمان برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی و ورزشی دانش‌آموزان به صورت پایه و همگانی را نسبت به سایر موارد ترجیح می‌دهند (۲). تحقیقات انجام شده در مورد سطح تخصص و مهارت معلمان ورزش در سال‌های قبل نشان دهنده کمبود معلم متخصص ورزشی در سطح کشور است که از آن جمله می‌توان به تحقیق جواهری (۱۳۷۰) (۵)، گلدانی مقدم (۱۳۷۵) (۶) و منوچهری (۱۳۷۸) (۷) اشاره کرد. علم (۱۳۸۱) در تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر در افزایش کارایی درس تربیت بدنی و ورزش از دیدگاه مدیران مدارس و معلمان تربیت بدنی و ورزش مقاطع تحصیلی ابتدائی، راهنمایی و متوسطه شهرستان اهواز»، نشان داد که ۸۸ درصد معلمان و مدیران معتقدند که رضایت معلم از مسئولین تربیت بدنی آموزش و پرورش، در افزایش کارایی درس تربیت بدنی و ورزش مؤثر است. در ضمن ۹۰ درصد معلمان و مدیران دسترسی رایگان به آخرین کتاب‌ها و مجله‌های داخلی و خارجی تربیت بدنی و ورزش را در افزایش کارایی درس تربیت بدنی و ورزش مؤثر می‌دانستند، همچنین ۹۰ درصد از معلمان و مدیران استفاده از معلمان با تحصیلات و استفاده از وسایل کمک آموزشی و سمعی بصری را در افزایش کارایی درس تربیت بدنی و ورزش مؤثر می‌دانند (۸). ضرابیان (۱۳۸۴) در تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر در توسعه درس تربیت بدنی در مدارس شهر تهران»، نشان داد که از نظر بیشتر مسئولان، مشکل اساسی اجرای مطلوب درس تربیت بدنی در اولویت اول کمبود بودجه، اولویت دوم کمبود امکانات و اولویت سوم کمبود معلم متخصص است (۹). در یک طرح تحقیقاتی پیمایشی در سطح بین‌المللی تحت عنوان «بررسی جهانی وضعیت و جایگاه تربیت بدنی در مدارس» که در سال ۱۹۹۹ با

کمک مالی کمیته بین‌المللی المپیک و توسط کمیته بین‌المللی علوم ورزشی و تربیت‌بدنی انجام گرفت، مشخص شد که به طور کلی تربیت‌بدنی در مدارس تمامی قاره‌های جهان در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. همچنین مشخص شد که تنها ۷ درصد مدارس آفریقا و آسیا، ۴۲ درصد مدارس آمریکا، ۳۹ درصد مدارس اروپا و ۲۷ درصد مدارس خاور میانه امکانات برای درس تربیت‌بدنی دارا هستند (۱۰). لیندا^۱ و بانویل^۲ (۲۰۰۶) در تحقیق خود گزارش کرده‌اند که نگرش دانش‌آموزان این است که اثربخشی و کیفیت درس تربیت‌بدنی در مدارس زمانی اتفاق می‌افتد که به توسعه آمادگی جسمانی و افزایش سطح مهارت‌های دانش‌آموزان بیانجامد که این مستلزم این است که برنامه آموزشی از طریق انجام بازی‌های گیمی باعث برانگیختن دانش‌آموزان گردد.

از آنجا که معلمان و دبیران ورزش از نزدیک شاهد اجرای برنامه‌های آموزشی درس تربیت‌بدنی در مدارس هستند، بهتر از هر کسی می‌توانند نقاط ضعف و قوت این برنامه را مشخص کرده و راهنمایی‌های لازم را ارائه دهند. با عنایت به این که این عنوان پژوهشی یکی از اولویت‌های تحقیقاتی سازمان آموزش و پرورش استان قزوین بوده و از حمایت آن سازمان برخوردار گردیده است، هدف اصلی این تحقیق شناسایی عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت‌بدنی در مدارس متوسطه از دیدگاه معلمان ورزش شهرستان قزوین است. لذا عمده‌ترین مسأله این پژوهش عبارتند از این که از دیدگاه معلمان ورزش عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت‌بدنی در مدارس متوسطه کدامند؟ از چه اولیوی بر خوردارند؟ و آیا در این زمینه بین دیدگاه معلمین زن و مرد تفاوتی وجود دارد؟

روش شناسی تحقیق

با عنایت به هدف‌ها، فرضیه‌ها و سؤالات اساسی پژوهش، روش تحقیق این مطالعه از نوع زمینه‌یابی^۳ می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل ۸۳ نفر (۳۷ نفر مرد و ۴۶ نفر زن) از معلمان تربیت‌بدنی مقطع تحصیلی متوسطه شهرستان قزوین است. حجم نمونه آماری ۶۹ نفر (۳۰ نفر مرد و ۳۹ نفر زن) می‌باشد که به شیوه طبقه‌ای تصادفی انتخاب شدند.

1. Linda
2. Banville
3. Survey

در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده گردید. این پرسشنامه علاوه بر ثبت خصوصیات فردی آزمودنی‌ها، عوامل مؤثر بر کیفیت بخشی به درس تربیت‌بدنی در مقطع تحصیلی دبیرستان را از دیدگاه معلمان در ده مؤلفه مورد سنجش قرار می‌دهد و شامل ۵۷ گویه است. پاسخ‌های هر گویه شامل پنج گزینه خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد می‌باشد که گویه‌های شماره ۱ تا ۷ اهداف آموزشی، گویه‌های شماره ۸ تا ۱۴ برنامه‌های آموزشی، گویه‌های شماره ۱۵ تا ۱۷ محتوای آموزشی، گویه‌های شماره ۱۸ تا ۲۳ شیوه تدریس، گویه‌های شماره ۲۴ تا ۳۰ ارزشیابی، گویه‌های شماره ۳۱ تا ۳۶ تخصص معلمان تربیت‌بدنی، گویه‌های شماره ۳۷ تا ۴۰ تجربه معلمان تربیت‌بدنی، گویه‌های شماره ۴۱ تا ۴۶ بودجه، گویه‌های شماره ۴۷ تا ۵۱ امکانات و گویه‌های شماره ۵۲ تا ۵۷ نگرش را می‌سنجند. روایی صوری^۱ این پرسشنامه به تأیید تنی چند از اساتید رسید و ضریب پایایی^۲ آن به روش آلفای کراباخ^۳ ۰/۷۹ به دست آمد. پرسشنامه‌ها با هماهنگی و همکاری کارشناسی تربیت‌بدنی آموزش و پرورش در یک جلسه گردهمایی بین افراد گروه نمونه توزیع شد و پس از تکمیل جمع‌آوری گردید.

به منظور توصیف اطلاعات از جدول توزیع فراوانی و درصد استفاده شد. همچنین با توجه به این که متغیرها در سطح رتبه‌ای مورد سنجش قرار گرفته بودند، از آزمون‌های ناپارامتری^۴ خی دو^۵، من ویتنی یو^۶، فریدمن^۷ استفاده شد. در ضمن تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها

در این بخش ضمن توصیف داده‌ها، نتایج پژوهش بر اساس سئوالات اساسی تحقیق ارائه می‌گردد. نتایج توصیفی بیانگر آن است که افراد گروه نمونه اعتقاد دارند که اکثر مولفه‌های مورد بررسی در حد زیاد و خیلی زیاد در خصوص کیفیت بخشی به درس

1. Face validity
2. Reliability Coefficient
3. Cronbachs Alpha
4. Non Parametric
5. Chi square
6. Mann Whitney U
7. Friedman

تربیت بدنی اثر گذار هستند. در عین حال مولفه‌های امکانات (۹۸درصد)، بودجه (۹۸درصد)، نگرش (۹۷درصد) و تخصص (۹۷درصد) از بیشترین تأثیرگذاری برخوردار است.

جدول شماره ۱. مقایسه سطوح پاسخگویی افراد گروه نمونه به مولفه‌های اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی

P	χ^2	d.f	سطوح پاسخگویی	مولفه
** ۰/۰۰۰	۲۸/۴۴۹	۳	کم متوسط زیاد خیلی زیاد	اهداف آموزشی
** ۰/۰۰۰	۱۹/۰۴۳	۲	متوسط زیاد خیلی زیاد	برنامه آموزشی
** ۰/۰۰۰	۵۰/۴۷۸	۳	کم متوسط زیاد خیلی زیاد	محتوای آموزشی
** ۰/۰۰۰	۱۱۷/۱۴۵	۳	کم متوسط زیاد خیلی زیاد	شیوه تدریس
** ۰/۰۰۰	۴۱/۳۰۴	۲	متوسط زیاد خیلی زیاد	ارزشیابی
** ۰/۰۰۰	۳۷/۱۳۰	۲	متوسط زیاد خیلی زیاد	تخصص
** ۰/۰۰۰	۲۸/۱۷۴	۲	کم متوسط زیاد	تجربه
** ۰/۰۰۰	۳۵/۸۲۶	۲	کم متوسط زیاد	بودجه
** ۰/۰۰۰	۶۸/۹۵۷	۲	متوسط زیاد خیلی زیاد	امکانات
** ۰/۰۰۰	۳۲/۴۳۵	۲	متوسط زیاد خیلی زیاد	نگرش

** $P < 0.01$ N = ۶۹

در پاسخ به این سؤال که از دیدگاه معلمین ورزش تا چه اندازه عوامل مورد مطالعه در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی موثر است، نتایج آزمون خی دو نشان داد که بین سطوح پاسخ گویی افراد گروه نمونه به مؤلفه های اهداف آموزشی ($\chi^2=28/44$ و $P<0/01$)، برنامه آموزشی ($\chi^2=19/04$ و $P<0/01$)، محتوای آموزشی ($\chi^2=50/47$ و $P<0/01$)، شیوه تدریس ($\chi^2=117/14$ و $P<0/01$)، تخصص معلمین ($\chi^2=37/13$ و $P<0/01$)، تجربه معلمین ($\chi^2=28/17$ و $P<0/01$)، بودجه ($\chi^2=35/82$ و $P<0/01$)، امکانات ($\chi^2=68/95$ و $P<0/01$)، نگرش ($\chi^2=32/43$ و $P<0/01$) و ارزشیابی ($\chi^2=41/30$ و $P<0/01$)، تفاوت معنی داری وجود دارد. به نحوی که اکثر افراد گروه نمونه اعتقاد دارند که مؤلفه های مذکور در حد زیاد و خیلی زیاد در خصوص کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی اثر گذارند.

جدول ۲. نتایج آزمون فریدمن برای مقایسه میانگین مؤلفه های اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی

P	χ^2	d.f	میانگین رتبه ها	مؤلفه ها
			۴/۸۶	اهداف آموزشی
			۵/۶۳	برنامه آموزشی
			۵/۸۳	محتوای آموزشی
**			۴/۱۰	شیوه تدریس
۰/۰۰۰	۱۱۶/۵۵۱	۹	۳/۸۸	ارزشیابی
			۵/۶۱	تخصص
			۵/۲۱	تجربه
			۶/۶۹	بودجه
			۷/۵۴	امکانات
			۵/۶۴	نگرش

** $P<0/01$ $N=69$

در پاسخ به این سؤال که عوامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی از چه اولویتی برخوردارند، نتایج آزمون فریدمن نشان داد که بین رتبه بندی مؤلفه های اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی تفاوت معنی داری وجود دارد

($P < 0/01$ و $\chi^2 = 116/55$). به نحوی که اولویت بندی مؤلفه‌های اثرگذار بر کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی از نظر افراد گروه نمونه به ترتیب عبارتند از: ۱- امکانات ۲- بودجه ۳- محتوای آموزشی ۴- نگرش ۵- برنامه آموزشی ۶- تخصص معلمان ورزش ۷- تجربه معلمان ورزش ۸- اهداف آموزشی ۹- شیوه تدریس ۱۰- ارزشیابی.

جدول ۳. مقایسه دیدگاه معلمان تربیت بدنی زن و مرد در خصوص مؤلفه‌های اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی

P	Z	U	مجموع رتبه		میانگین رتبه		مؤلفه‌ها
			زن‌ها	مردها	زن‌ها	مردها	
0/318	-0/998	508/500	1441/50	973/50	36/96	32/45	اهداف
0/002**	-3/030	360/000	1590/00	825/00	40/77	27/50	برنامه
0/871	-0/162	573/000	1377/00	1038/00	35/31	34/60	محتوا
0/014*	-2/470	446/000	1504/00	911/00	38/56	30/37	تدریس
0/989	-0/014	584/000	1366/00	1049/00	35/03	34/97	تخصص
0/343	-0/949	517/000	1497/00	1118/00	33/26	37/27	تجربه
0/865	-0/170	573/000	1353/00	1062/00	34/69	35/40	بودجه
0/585	-0/546	553/500	1396/50	1018/50	35/81	32/95	امکانات
0/074	-1/788	457/500	1237/50	1177/50	31/73	39/25	نگرش
0/982	-0/022	583/500	1363/50	1051/50	34/96	35/05	ارزشیابی

$N = 69$

در پاسخ به این سؤال که آیا بین دیدگاه معلمان زن و مرد در زمینه عوامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی تفاوت وجود دارد، نتایج آزمون من ویتنی یو نشان داد که بین دیدگاه‌های معلمان تربیت بدنی زن و مرد فقط در مورد مؤلفه‌های برنامه آموزشی ($Z = -2/47$, $P < 0/05$) و شیوه تدریس ($Z = -3/03$, $P < 0/01$) وجود دارد. به نحوی که میانگین رتبه‌های دیدگاه مردان کمتر از زنان است. اما بین دیدگاه‌های معلمان تربیت بدنی زن و مرد در مورد مؤلفه‌های دیگر (اهداف آموزشی، محتوای آموزشی، تخصص معلمان ورزش، تجربه معلمان ورزش، بودجه، امکانات، نگرش، ارزشیابی) تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج آزمون خی دو نشان داد که بین سطوح پاسخگویی افراد گروه نمونه به مولفه‌های اهداف آموزشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی، شیوه تدریس، تخصص معلمان، تجربه معلمان، بودجه، امکانات، نگرش اولیا مدرسه و ارزشیابی تفاوت معنی داری وجود دارد. این یافته با برخی از نتایج تحقیقات هاتز^۱ و ناپ^۲ (۲۰۰۰)، به نقل از گاریسون^۳، (۲۰۰۱) (۱۱)، هاردمن^۴ و مارسوا^۵ (۲۰۰۰) (۱۰)، کاپا^۶ (۲۰۰۲)، به نقل از جارت^۷ و دیگران، (۲۰۰۲) (۱۲)، بلالی (۱۳۷۹) (۱۳) و عوض زاده (۱۳۸۴) (۱۴) که عنوان کرده‌اند برای کیفی سازی برنامه‌های تربیت بدنی باید به اهداف آموزشی توجه کرد، مطابقت دارد. همچنین نتایج این پژوهش با برخی از نتایج تحقیقاتی که بر نقش اهداف آموزشی در کیفیت بخشی برنامه‌های درسی تاکید داشته‌اند، همخوانی دارد (بلوم^۸، ۱۹۸۰؛ برادی^۹، ۱۹۹۲؛ میگر^{۱۰}، ۱۹۹۵؛ و پاول^{۱۱}، ۱۹۹۵؛ به نقل از ضرابیان، (۱۳۸۴) (۹).

در ضمن نتایج این تحقیق با برخی از نتایج مطالعات در زمینه اهمیت برنامه آموزشی در کیفیت بخشی فعالیت‌های آموزشی همخوانی است (تایلر^{۱۲}، ۱۹۴۰؛ پوفام^{۱۳}، ۱۹۶۰؛ تابا^{۱۴}، ۱۹۷۰؛ بیکر^{۱۵}، ۱۹۸۰؛ چارتز^{۱۶}، ۱۹۸۵؛ به نقل از علم، (۱۳۸۱) (۸). نتایج این تحقیق با نتایج بعضی از تحقیقاتی که در باره اثرگذاری محتوای آموزشی بر کیفیت بخشی آموزشی انجام شده است، از جمله شیرعلی (۱۳۷۱) (۱۵)، همت‌فر (۱۳۷۱) (۱۶)، عباسی‌نیا (۱۳۷۳) (۱۷)، بلالی (۱۳۷۹) (۱۳) مطابقت دارد. نتایج این تحقیق بیانگر اثرگذاری شیوه تدریس بر کیفیت بخشی فعالیت‌های تربیت بدنی است. این یافته با نتایج تحقیقات

-
1. Hartz
 2. Nap
 3. Garsion
 4. Hardman
 5. Marsuhau
 6. Cappa
 7. Jarrett
 8. Bloom
 9. Brady
 10. Mayger
 11. Pavl
 12. Taylor
 13. Pufam
 14. Taba
 15. Baiker
 16. Charts

دیگر از جمله مهدی زاده تهرانی (۱۳۷۶) (۲) و شنیدی (۱۳۷۶) (۱۸) مطابقت دارد. به نظر فنستر ماخر^۱ و ریچاردسون^۲ تدریس کیفی می تواند به عنوان تدریسی که منجر به یادگیری شود، تلقی گردد و چنین تلقی از تدریس، دقیقاً منعکس کننده دیدگاه موفقیت می باشد (۱۹). نتایج این تحقیق موید اهمیت تخصص معلمان در کیفیت بخشی فعالیت های تربیت بدنی است. این نتیجه گیری با یافته های پیشین از جمله کراس^۳ (۱۹۶۸)، به نقل از باوش، (۱۳۷۹) (۲۰)، کاکر^۴ (۱۹۷۲)، به نقل از بنار، (۱۳۸۱) (۲۱)، لامبدین^۵ و هارت^۶ (۱۹۹۲)، به نقل از جانزن، (۲۰۰۱) (۲۲)، شیرعلی (۱۳۷۱) (۱۵) و گائینی (۱۳۷۲) (۱)، همخوان است. نتایج این تحقیق بیانگر اهمیت امکانات ورزشی بر کیفیت بخشی فعالیت های تربیت بدنی است. این یافته با نتایج تحقیقات سایرین از جمله سوراژ^۷ و پورتلا^۸ (۱۹۷۴)، به نقل از هاردمن^۹ و مارسوا، (۲۰۰۰) (۱۰)، پازوکی (۱۳۷۰) (۲۳)، کریمی (۱۳۷۱) (۲۴)، شیرعلی (۱۳۷۹) (۱۵) و لطیفی (۱۳۷۲) (۲۵) مطابقت دارد. نتایج تحقیق حاضر نشانگر اهمیت روش ارزشیابی از درس تربیت بدنی بر کیفیت بخشی فعالیت های تربیت بدنی است. این یافته با نظرات کرونیاخ^{۱۱} (۱۹۷۰) و دال^{۱۱}، ۱۹۸۰؛ به نقل از شعبانی بهار، (۱۳۸۰) (۲۶) و کافمن^{۱۲} و هرمن^{۱۳} (۱۹۹۰)، به نقل از منوچهری (۱۳۷۷) (۷) همخوانی دارد. نتایج تحقیق نشان داد نگرش به فعالیت های ورزشی در کیفیت بخشی به فعالیت های تربیت بدنی موثر است. این یافته با نتایج تحقیق لیندا^{۱۴} و بانویل^{۱۵} (۲۰۰۶) تحت عنوان نگرش دانش آموزان متوسطه در باره تربیت بدنی مطابقت دارد (۲۷). بنابراین می توان گفت میزان کیفیت اجرای

-
1. Fenstermacher
 2. Richardson
 3. Kras
 4. Kaker
 5. Lambdin
 6. Hart
 7. Suraz
 8. Partla
 9. Hardman
 10. Cronbach
 11. Dall
 12. Kafman
 13. Herman
 14. Linda
 15. Banville

درس تربیت بدنی در مدارس به مولفه‌های دهگانه بستگی دارد. به نحوی که وجود ضعف و یا کمبود در آنها تاثیر منفی در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی دارد.

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که بین رتبه‌بندی مولفه‌های اثرگذار بر کیفیت درس تربیت بدنی تفاوت معنی‌داری دارد. به نحوی که اولویت‌بندی مولفه‌های تاثیرگذار به ترتیب عبارتند از: امکانات لازم، بودجه کافی، محتوای آموزشی، نگرش اولیای مدرسه، تخصص، اهداف آموزش، شیوه تدریس، و ارزشیابی. لذا با توجه به اولویت‌بندی مولفه‌های فوق می‌توان گفت که مولفه‌های امکانات و بودجه از دیدگاه معلمان تربیت بدنی از اهمیت و اولویت بسیار بالایی برخوردار است. به بیان دیگر می‌توان گفت که کمبود امکانات و بودجه اثرات نامطلوبی بر کیفیت درس تربیت بدنی دارد. این یافته با برخی از نتایج تحقیقات هاردمن (۲۰۰۰) (۱۰)، کاشف (۱۳۶۸) (۲۸)، پازوکی (۱۳۷۰) (۲۳)، شیرعلی (۱۳۷۱)، بلالی (۱۳۷۹) (۱۳) و ضرایبان (۱۳۸۴) (۹) همخوانی دارد. لذا تامین بودجه لازم و کافی و ایجاد و احداث فضاهای ورزشی و مهیا کردن وسایل و تجهیزات ورزشی می‌تواند در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی در مدارس موثر واقع شود.

نتایج آزمون من ویتنی نشان داد که میانگین رتبه‌های مولفه‌های برنامه آموزشی و شیوه تدریس زنان به مراتب بیشتر از مردان است. این یافته با نتایج تحقیقات مهدی‌زاده تهرانی (۱۳۷۶) مطابقت دارد (۲). بنابراین می‌توان گفت معلمان زن تربیت بدنی برای مقوله برنامه آموزشی و شیوه تدریس بیشتر از مردان ارزش قایل هستند. با توجه به نتایج مذکور می‌توان نتیجه‌گیری نمود که اجرای درس تربیت بدنی در مدارس با چالش‌ها و نارسایی‌هایی روبروست که عدم رفع آنها می‌تواند اثرات جبران ناپذیری بر سرنوشت سلامتی دانش‌آموزان و وضعیت و جایگاه این درس در مدارس داشته باشد. لذا اجرای درس تربیت بدنی مدارس نیازمند تجهیزات سخت‌افزاری (تاسیسات، وسایل و حمایت مادی) و تمهیدات نرم‌افزاری (غنی‌سازی محتوا و برنامه آموزشی) است، تا این درس بتواند در تحقق اهداف آموزشی خود موفق باشد.

پیشنادهای کاربردی

- ۱- ضرورت دارد که مدیران و برنامه ریزان تربیت بدنی با دقت و با کار کارشناسی، عوامل مؤثر بر کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی را بررسی نمایند و نسبت به تدوین برنامه ای بلند مدت جهت ارتقای سطح کیفی و کمی ورزش مدارس اقدام کنند.
- ۲- ضرورت دارد که از سوی مسئولین در احداث مدارس جدید، ساخت و ساز فضای استاندارد ورزشی مد نظر قرار گیرد، همچنین برای مدرسی که از امکانات ورزشی مناسبی بهره مند نیستند، تدبیری اندیشه شود.
- ۳- ارائه الگوی مناسب در مورد اهداف، برنامه ها و محتوای درس تربیت بدنی از سوی تربیت بدنی آموزش و پرورش به کلیه مدارس ضرورت دارد.
- ۴- پیشنهاد می شود با توجه به کمبود امکانات ورزشی مدارس، هماهنگی و همکاری میان اداره کل تربیت بدنی استان ها با آموزش و پرورش جهت استفاده دانش آموزان از اماکن ورزشی آن اداره در ساعات ورزش صورت گیرد.

منابع:

۱. گایینی، عباسعلی (۱۳۷۲). بررسی مشکلات موجود درس تربیت بدنی در مدارس سراسر کشور. طرح تحقیقاتی. تهران: دانشگاه تهران.
۲. مهدی زاده تهرانی، رضا (۱۳۷۶). توصیف نظرات معلمان تربیت بدنی و ورزش مدارس شهر اصفهان در رابطه با برخی عوامل مؤثر در افزایش کارایی آنها. پایان نامه کارشناسی ارشد. اصفهان: دانشگاه اصفهان.
3. Quality Assurance Association. Quality assurance: A new approach. Journal of Higher Education Review 2003. No.3.
4. Akker, J.J.H. Vanden (2003). Curriculum perspectives: An Introduction in J. Vanden Akker, W. Kuiper and U. Hameyer (Eds.) Curriculum landscapes and trends. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
۵. جواهری، شمس (۱۳۷۱). بررسی عوامل ضعف موفقیت آموزشی درس تربیت بدنی و ورزش مدارس پسرانه مشهد. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تهران.
۶. گلدانی مقدم، مهدی (۱۳۷۵). بررسی و مقایسه عوامل آموزشی درس تربیت بدنی مدارس متوسطه پسرانه دولتی و غیر انتفاعی تهران. طرح تحقیقاتی. تهران: وزارت آموزش و پرورش.

۷. منوچهری، علی (۱۳۷۷). توصیف وضعیت اماکن ورزشی مناطق آموزش و پرورش تهران. طرح تحقیقاتی. تهران: وزارت آموزش و پرورش.
۸. علم، شهرام (۱۳۸۱). بررسی عوامل مؤثر در افزایش کارایی درس تربیت بدنی از دیدگاه مدیران مدارس، معلمان تربیت بدنی مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان (پسرانه و دخترانه) شهر اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
۹. ضرابیان، فروزان (۱۳۸۴). عوامل مؤثر بر توسعه درس تربیت بدنی در مدارس راهنمایی تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه پیام نور تهران.
10. Hardman, k. Marsuhau 2000. Physical education in school. Preliminary finding of world wide survey journal of ISPER, Spring Summer Issues, 4:2&3.
11. Garsion, M.D 2001. "Efficiency of physical activity programs in schools". Unpublished manuscript. February.
12. Jarrett O.S, Maxwell D.M, Dickerson C, Hoge P, Davies G, Yetley A 2002. Impact of recess on classroom behavior: group effects and individual differences. J Educ Res. 92: 121-126.
۱۳. بلالی، شیرزاد (۱۳۷۹). بررسی ورزشی و منابع انسانی مدارس متوسطه پسرانه شهرستان تالش و شناخت مشکلات و تکنیک‌های آن. پایان نامه کارشناسی ارشد گیلان: دانشگاه گیلان.
۱۴. عوض زاده سامانی، سکینه (۱۳۸۳). بررسی مسائل و مشکلات موجود در درس تربیت بدنی در سطح کشور و ارائه راهکارهای کاربردی. مجموعه مقالات چهارمین همایش علمی تربیت بدنی و تندرستی مدارس. تهران: انتشارات دفتر تحقیقات و توسعه.
۱۵. شیرعلی، محسن (۱۳۷۱). بررسی و ارزشیابی وضعیت موجود درس تربیت بدنی در مدارس استان اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکزی.
۱۶. همت فر، احمد (۱۳۷۱). بررسی وضعیت موجود درس تربیت بدنی در مدارس استان لرستان. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکزی.
۱۷. عباسی نیا، عباس (۱۳۷۳). بررسی وضعیت موجود درس تربیت بدنی شهرستان بندر انزلی. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکزی.
۱۸. شنیددی، مرتضی (۱۳۷۶). بررسی عوامل مؤثر در مدیریت اثر بخشی کلاس درس بر اساس نظرات دبیران مقطع متوسطه شهرهای استان بوشهر. پایان نامه کارشناسی ارشد. اصفهان: دانشکده علوم تربیتی دانشگاه اصفهان.
19. Fenstermacher, Gary D.& Richardson, Virginia. "On Making Determinations of Quality in Teaching." University of Michigan. 2000. Available at <http://www.personal.umich.edu/~genster/teaqual1.PD>
۲۰. باوش، نرگس (۱۳۷۹). بررسی دیدگاه دبیران تربیت بدنی و ورزش شهرستان بیجار در رابطه با عوامل مؤثر در افزایش کارایی آنها. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت معلم.
۲۱. بنار، نوشین (۱۳۸۱). بررسی هدف دانش آموزان از فعالیت در کلاس تربیت بدنی در مدارس راهنمایی و دبیرستان شهرستان رشت. پایان نامه کارشناسی ارشد. گیلان: دانشگاه گیلان.

22. Janzen, H. "The status of physical education in Canadian public schools". **CAPHERD Journal**, 61, (3), Autumn. pp. 5-9 2001.

۲۳. بازوکی، بهرام (۱۳۷۰). بررسی مشکلات موجود درس تربیت بدنی مقاطع تحصیلی راهنمایی و دبیرستان استان تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.

۲۴. کریمی، فریبا (۱۳۷۱). بررسی وضعیت جاری درس تربیت بدنی در دبیرستان‌های دخترانه تهران. مجموعه مقالات اولین همایش علمی تربیت بدنی و تندرستی مدارس. تهران: انتشارات اداره کل تربیت بدنی آموزش و پرورش.

۲۵. لطیفی، حجت‌الله (۱۳۷۲). بررسی وضعیت درس تربیت بدنی در مدارس شهرستان دزفول. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.

۲۶. شعبانی بهار، غلامرضا (۱۳۸۰). روش تدریس تربیت بدنی. همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی سینا.

27. Linda Rikard, G. & Banville, Dominique. High school student attitudes about physical education. **Sport, Education and Society**. Vol.11(4). November 2006. pp.385-400.

۲۸. کاشف، مجید (۱۳۷۶). اثرات فعالیت‌های بدنی بر کودکان. تهران: انتشارات اداره کل تربیت بدنی آموزش و پرورش.

